

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 10 (Mart/March 2023), s. 919-933.
Geliş Tarihi-Received: 05.02.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 28.02.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1247389

Kodaly Müzik Eğitim Yönteminde Milli Bilinç ve Şuur

National Consciousness and Consciousness in the Kodaly Music Education Method

Özkan APAYDIN*

Öz

Bu çalışmada; ünlü besteci ve akademisyen, Macar müzik insanı Zoltan Kodaly'nin geliştirmiş olduğu Kodaly eğitim yaklaşımı, bu yaklaşımda kullanılan yöntem ve metotlar ele alınarak Kodaly'nin geliştirmiş olduğu müzik eğitimi yönteminin esaslarına değinilmiştir. Kodaly'nin bu yaklaşımda kullanmış olduğu melodilerin ve şarkıların Macar müzik eğitiminde ve Macar eğitim sisteminde yaratmış olduğu milli bilinç ve şuur etkisi araştırılmıştır. Macar müzik eğitiminin ancak Macaristan'ın milli ezgileri ve şarkıları ile başarılı olacağını düşünen Zoltan Kodaly geliştirdiği yöntemin merkezine Macar milli ezgilerini koymayı hedeflemiş ve bu şekilde hem Macar müzik eğitiminin hem de Macar eğitim sisteminin milli bir şuurla gelişmesini sağlamış ve bu hedefinde başarılı olmuştur. Macaristan'ın müzik eğitimindeki başarısında Zoltan Kodaly'nin büyük etkisi olduğu, bu etkinin Macaristan'ın tüm eğitim modeline yansıdığı örneklerle ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Buradan hareketle binlerce yıllık tarihi, kültürü ve müziği (musikisi) olan Türkiye'nin de, müzik eğitiminde ve eğitim sisteminde milli bilinç ve şuur bilinci ile kendi dokusuna uygun bir eğitim modelini geliştirmesinin önemine değinilerek bir takım önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kodaly, müzik öğretimi, yaklaşım, halk şarkıları, milli bilinç.

Abstract

In this study, famous composer and academic; The Kodaly education approach developed by Hungarian music person Zoltan Kodaly and the methods and methods used in this approach are discussed and the principles of the music education method developed by Kodaly are mentioned. The effect of national consciousness and consciosness created by the melodies and songs that Kodaly used in this approach in Hungarian music education and Hungarian education system has been investigated. Zoltan Kodaly, who thought that Hungarian music education and Hungarian education would only be successful with the national melodies and songs of Hungary, aimed to put Hungarian national melodies at the center of the method he developed, and this way, he ensured the development of both Hungarian music education and Hungarian education system with a national consciousness and was successful. It has been tried to demonstrate with examples that Zoltan Kodaly had a great influence on the success on Hungary in music education and that this influence was reflected in the whole education model of Hungary. From this point of view, some suggestions were made by emphasizing the importance of Turkey which has thousands of years history, culture and music, to develop an education model suitable for its own texture, with national consciousness in its music education and education system.

* Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, Yasemin Karakaya Bilim ve Sanat Merkezi Kadrolu Müzik Öğretmeni, Ankara/Türkiye, e-posta: aranje44@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5596-0493.

Keywords: Kodaly, music teaching, approach, folk songs, national consciousness.

Giriş

İnsanın varoluş mücadelesi ile birlikte ortaya çıkan kavramlardan başında eğitim yer almaktadır. Eğitim; dünyanın her yerinde ırk, din, dil gözetmeksizin her toplumun önemseydiği, yatırım yaptığı, kısa, orta, uzun vade planlarında yer verdiği bir doktrin olarak varlığını sürdürmektedir. Eğitimin temelinde öğretme ve öğrenme eylemleri vardır; bundan ötürü eğitim-öğretim ifadesi bir arada kullanılır. Eğitimle ilgili sayısız tanım olsa da genel olarak eğitim tanımlarının ortak olarak kesiştikleri nokta, davranış kazandırma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Birçok çalışmada eğitim; bireye, öğrenciye, öğrenene istendik davranış kazandırma süreçleri olarak tanımlanmıştır. Ancak insan değiştiği öğrenme ve öğretmedeki yaklaşım, yöntem, metot ve eğitime bakış da değişmiş ve dolayısıyla eğitim olgusu, kültürel bir değişim içine girmiştir. Bu değişim, ülkelerin eğitim sistemlerini ve modellerini etkilemiştir. Macar müzik ve bilim insanı, besteci, Zoltan Kodaly, 1900'lü yıllardan itibaren kendi ülkesinde bu değişimin etkilerini erken fark etti ve özellikle müzik kültürünün milli olma özelliklerinden git gide uzaklaştığını gözlemledi. Bununla birlikte modern yaşamın etkisi ile birlikte geleneksel kültürden uzaklaşan kentli insanı, tarihsel köklerine geri götürme hedefiyle müziği; her türlü kültürel düzey ve yönelimden insanlar arasında etkili bir iletişim kanalı olarak, bir ülkenin gizli kültürel gücünün anahtarı olarak gördü (Alexander, 1971, s. 63). Ulusal müzik kültürünün köklerine dönerek ana kaynaklarından beslenmesi için mücadeleler verdi. Bu mücadelesini oturttuğu iki temel düşünce vardı. Bunlardan birincisi; sosyoekonomik geçmişine ve durumuna bakılmaksızın ortak bir paydada tüm çocukların şarkı söylemesi, ikincisi ise müzik okuma yazmada şarkı söyleme ve işitmenin, notalamadan önce gelmesi gerektiği fikriydi. Kodaly'e göre klasik nota okuma ve yazma yöntemleri, büyük ölçüde anlamsız beyinsel beceriler düzeyine indirgenmiş bir yaklaşımdan ibaretti (Alexander, 1971, s. 63). Kodaly'e göre şarkı söyleme, duyma (müziksel işitme), notalamadan önce gelmesi gereken bir kazanımdı. Tabii, sonrasında şarkıların geleneksel kültürden beslenmesi gerektiği, geçmişle, yaşanan çağın buluşturularak Macar ezgilerinin, şarkılarının, Macar köklerinden esinlenilerek yapılandırılması gerektiğini vurguladı.

Kodaly, hem yaklaşım hem de yöntem olarak Macar müzik kültürünü yaşatacak bir eğitim modeli arayışı içine girdi. Kodaly'nin müzik eğitiminde çığır açan eğitim anlayışı; çocukların işitsel olarak tanıdık malzemelerle doğrudan bağlantılar kurmalarına izin verildiğinde kalıcı bir başarıyla müzik okuma ve yazma öğrenecekleri tezine dayanıyordu. Kodaly'nin bu öngörüsü bazı otoriteler tarafından bir takım eleştiriler görse de kendisi birçok şeyi çok önceden görmüş ve yönteminin temellerini inandığı doğrular üzerine kurmuştu. Kodaly için doğaçlama, müzik eğitiminde önemli bir unsurdur. Herkes için müzik anlayışına sahipti ayrıca çocukların yaratıcı potansiyellerini okur-yazarlık üzerinden değil, okuma yazma bilmeyen insanınkiyle özdeşleştirme eğilimindeydi (Alexander, 1971, s. 64).

Gücünü, Macar halk şarkılarından ve çocuk oyunlarından alan Kodaly yönteminde, şarkı ve melodilerin (motif bölümlerinin) komşu tonlar (la, re) aracılığıyla genişlediği Kodaly tarafından fark edilmesi ile birlikte yöntemin uygulama alanı geniş ve zengin bir yöntemin ortaya çıkmasını sağladı. Zoltan Kodaly, müziğin tanımını, anlamını, müzik eğitiminin nasıl kurgulanması gerektiği konusunda geliştirmiş olduğu müzik eğitimi yöntemiyle kendi döneminde yeni bir çağın başlamasını sağlamıştır. Macar müzik eğitiminde yapmış olduğu reformist çalışmalar, Macar eğitim sistemini de büyük ölçüde etkileyerek milli bir eğitimin oluşmasına katkıda bulunmuştur.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı eğitimde milli bilinç ve şuur hissini dünya genelinde başarılı olmuş, etkisi kendi ülke sınırlarını aşarak dünyanın pek çok gelişmiş ülkesinde de kendisine yer bulmuş bir eğitim modeli olan Kodaly eğitim yöntemini incelemek ve bu örneklem üzerinden Türk eğitim sistemine milli bir eğitim modelini, müzik eğitimi üzerinden örneklemeler ile sunarak; eğitimdeki milli hedefler konusunda farkındalık yaratmak ve bu farkındalık üzerinden kendi kültürümüze uygun milli bir müzik eğitim ve genel bir eğitim modeli oluşturmaktır.

Yöntem

Çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte veya hala var olan durumları var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olarak tanımlanır (Karasar, 2012). Bu kapsamda, çalışma konusuyla ilgili ulusal ve uluslararası akademik yayınlar incelenerek alan yazında konuyla ilgili çalışmalar taranmış, bu çalışma ve örnekler üzerinden çalışmanın bulgu, sonuç ve öneriler kısmına yer verilmiştir.

Zoltan Kodaly

1882 yılında Macaristan'da dünyaya gelen ve 1967'de ölümüne dek tüm hayatını eğitime adanmış, ünlü Macar müzik insanı Zoltan Kodaly 85 yıllık hayatı ve 60 yıla yakın süren çalışmalarıyla Macar kültür hayatına çok önemli ve sayısız katkılar sunmuş bir eğitim insanıdır. Macaristan'ın Kecskemét kasabasında entelektüel bir ailede doğan Zoltan Kodaly o tarihlerde yukarı Macaristan olarak adlandırılan Galanta, Nagyszombat kasabalarında okudu ve büyüdü (Vikar, 1999, s. 225).

1900 yılında Budapeşte'deki Müzik Akademisine ve üniversiteye kaydını yaptırdı. Üniversitede dil ve edebiyat eğitimi aldığı süre içinde Budapeşte'de bulunan Ferenc Liszt Ulusal Müzik akademisinde kompozisyon bölümüne öğrenci olarak katılarak kompozisyon eğitimi de aldı (Houlahan ve Tacka, 2015).

1906 yılında ilk önemli bilimsel çalışması olan "A Magyar Npdal Strófaserkezete (Macar Halk Şarkılarının Kıtasal Yapısı)" ile Macar Halk Kültürü ve eğitim sistemine, müzik eğitimine sunacağı sayısız eser ve çalışmanın bilimsel anlamda ilk adımını atmış oldu. Bela Bartok ile türkü derleme çalışmalarına da o dönemlerde başladı. İki arasında başlayan bu çalışma arkadaşlığı ve dostluğu Macar müziğinde yeni bir çağın ve yeni bakış açılarının doğmasını sağladı.

Kodaly, Berlin ve Paris'e gittikten sonra 1907'de Budapeşte Müzik Akademisi'ne profesör oldu ve 1910'da Bartok ile birlikte "Besteciler Akşamında" adlı müzik topluluğu üyeleriyle bir araya geldi (Vikar, 1999, s. 229). Bu süreç içinde özgür ve özgün düşüncelere sahip bu iki reformist insanın sanatsal ve bilimsel anlamdaki keşifleri, Macaristan'ın müzik hayatında uzun yıllar boyunca sürecektir tartışmalara yol açtı.

Uluslararası çevrelerin bu genç Macar sanatçıların çalışmalarını fark etmeleri uzun sürmedi. Birinci dünya savaşından sonra Kodaly ve Bartok, Viyana yayınevi Universal-Edition'da bir yayıncı olarak yurt dışındaki konser programlarını arttırarak görünür ve tanınırlıklarını arttırmaya başladılar. Kodaly; Amerika, İngiltere, İtalya, Sovyetler Birliği gibi kendi çalışmalarını yürüttüğü yabancı ülkelere giderek konserler verdi. Daha sonraki yıllarda Macar müzik kültürü ve düşüncesinde büyük bir dönüşümü başlatacak olan eğitim yöntemi ortaya çıkmaya başladı ve bugün dünyanın birçok yerinde "Kodaly Yöntemi" adı altında Kodaly'nin düşünceleri, müzik eğitim yöntemi, eğitime ve müzik

eğitimine bakış felsefesi büyük bir öğreti haline geldi. Kodaly'nin 1960'lardaki çalışmaları kendi ülkesinin sınırlarını aştı ve birçok ülke tarafından büyük bir kabul görmeye başladı.

Kodaly arkadaşlarının, meslektaşlarının, yeni konser vermeye başlayan ama parlak olan müzik adamlarının konserlerine gitmeyi ihmal etmezdi (Jolly, 1967, s. 16). 1946-1949 yılları arasında Macar Bilimler Akademisi'nin başkanı olan Kodaly için Oxford, Chicago, Berlin ve Toronto'da fahri doktora verildi, birçok önemli dünya kuruluşunun başkanı, fahri üyesi hatta öncüsü oldu ve Macar şiirinin 16 -19 ve 20. yüzyılın klasik şairlerinin temel değerlerini, yaptığı bestelerde yaşatmaya, canlandırmaya çalıştı. Macar halk müziğinin eski pentatonik ritimlerini ve ezgisel dokusunu, süslemelerini ortaya çıkardı (Vikar, 1999, s. 230). Macar geleneklerine geri dönüş anlamına gelen bu çalışmalar neticesinde Macar müziğinde en eski ile en modern bir araya getirilerek, etkisi Macaristan sınırlarının bile ötesine geçen sanatsal ve melodik bir yeni müzik ruhu ortaya çıkmış oldu. Bu reformist girişim Doğu Avrupa ve Doğu'nun diğer halklarına da yayılmaya başladı.

Kodaly'nin müzikal tavrı, özünde Macar köklerine bağlıydı ve Gregoryen müziği ve Palestrina'dan Vivaldi ve Verdi'ye kadar Latin-Akdeniz kültürüyle ilişkili sayılabilir. Bununla birlikte biçimlerinde ve tasavvurlarında dini müziğin etkilerini görmek mümkündür. Zoltan Kodaly yaşadığı dönemde tüm dünya tarafından tanınarak; eserleri, yayınları, eğitim ve müzik eğitime kazandırdığı yöntem ve öğretim teknikleriyle çağının ötesine geçmeyi başarmış bir değer olarak dünyanın birçok yerinde saygı ve sevgi duyulan biri olmayı başarmıştır.

Kodaly 21. Yüzyıl müziğine değer katmış ve büyük bir yelpaze ile yayılmasını sağlamıştır (Ringer, 1971, s. 64). Kodaly'nin bugün dahi bu kadar tanınır olması, Kodaly yöntemi olarak adlandırılan eğitim modelinin, anlayışının dünyanın her yerinde yaygınlaşarak çığ gibi büyümesi bunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Kodaly yöntemini ana ilkeleri üzerinden tanımayı çalışalım.

Kodaly Yöntemi

Kodaly yöntemi olarak adlandırılan yöntemin özünde "Herkes için müzik eğitimi" anlayışı esastır. Kodaly'e (1967) göre anaokulu döneminde çocuklarla serbest oyunlar oynama ve şarkı söyleme etkinliklerine katılabilen çocuklar, katılmayanlara göre daha avantajlıdır ayrıca şarkılı oyunlar her ülkenin kendi diliyle bağlantılı olarak gelişir her millet kendi öğretme amaçlarına uygun, zengin denilebilecek bir türkü çeşitliliğine sahiptir. Öğrencilerin bunların bilincinde olması için müzikal unsurları tanınması önemlidir.

Kodaly (1967), çocukların en hızlı öğrendikleri zamanın, 3 ile 6 yaş arasında olduğunu ve anaokullarının bu pedagojik ilkeyi göz ardı etmezlerse, müzik eğitiminde başarılı sonuçlar alabileceklerini söylemiştir. Erken dönem müzik eğitimi Kodaly'nin müzik eğitimi anlayışında oldukça önem verilen bir ilkedir. Ayrıca Kodaly müzik eğitiminin belli bir zümreye özel olarak verilmesine tümenden karşı çıkarak, müziğin herkes için olduğu ilkesini savunmuştur. Boshkoff (1991, s. 31) Kodaly yöntemini, "Çocukları müzikal bireyler haline getirme amacıyla tasarlanmış sistematik düşünceler" olarak tanımlamıştır.

Kodaly yönteminin ana merkezinde "Müzik eğitiminin yalnızca özel eğitim alabilecek mali gücü olan seçkinlerin çocuklarına değil her çocuğa verilebilmesinin sağlanması" felsefesi olduğu görülmektedir. Kodaly'nin hedeflerinden birisi, müziği devlet okullarının müfredatının temel bir parçası haline getirmektir. Yani, Kodaly yöntemi, sadece müzik okulları, konservatuvarlar, profesyonel müzik eğitimi veren okullar için değil tüm kademedeki okullar ve tüm öğrenciler için geliştirilmiştir.

Kodaly, müzik eğitiminde en iyiyi yakalayabilmek amacıyla özel müzik ilk ve ortaokullarında müziği; dil, sanat, matematik ve bilim ile eşit bir temele oturtmayı hedeflemiş ve yöntemini bu yaklaşım üzerine inşa etmiştir. Yöntemin hayata geçtiği yıllarda bunun için tasarlanmış özel müzik ilk ve ortaokullarında müzik eğimi, iki yüzden fazla yüksek eğitilmiş müzik uzmanı eğitimciler tarafından verilmiştir.

Kodaly'nin eğitim anlayışında müzik eğitiminin olabildiğince erken yaşta başlaması gerektiği ilkesi vardır. Hatta bir sohbet esansında kendisine "Müzik eğitimine ne zaman başlanmasını önerirsiniz?" diye sorulduğunda "Çocuğun doğumundan 9 ay önce" diye cevap verdiği söylenilmektedir. Bu örnekten anlaşılacağı üzere müzik eğitimine olabildiğince erken yaşta başlamak yöntemin ana ilkeleri arasında gelmektedir.

Kodaly müzik eğimi konusunda gelişmiş anaokullarının eğitim programları ve anaokulu müzik öğretmeni yetiştirme konusunda da özel çabalar harcamıştır. Küçük çocukların öğretmenlerinin (sınıf öğretmenleri) müzik alanında uzman olmaları da, öğretmen yetiştirme programlarında dört yıllık müzik eğitimi almaları ve notalardan şarkı söylemeleri, okumaları ve müzik icra etmeleri beklenir. Kodaly'nin besteci, akademisyen, eğitimci kimliğiyle yapmış olduğu çalışmaları, yönteminin ortaya çıkış ilkelerini anlamak için onun vokalizm (melodi kaynaklı kelime ilkesi), halk müziğini çıkış noktası olarak belirlemesi, geçmişe ve tarihe olan bağlılık ilkelerinin iyi analiz edilmesi şarttır. Ancak tüm bunların yanında çocukların derse karşı olan tutumları da yöntemin hedeflerine ulaşabilmesi, verimli olması aşamasında önemli bir faktördür. Kodaly'e göre çocuklar müzik dersini heyecanlı bir bekleme içinde beklemelerse, dersin verimli olması beklenemez ve çabalar boşa gider.

Halk Ezgilerine Yöneliş

Halk türkülerinin eğitim amaçlı kullanılmasının en güzel örneklerinden birini Macar halkı verdi (Kodaly, 1967). Macar bilim insanı, besteci, Zoltan Kodaly, Macar halk şarkılarının güzelliğinin farkına ilk olarak onların formları üzerinde yaptığı dil bilimsel çalışmalar sayesinde ulaştı ve aynı zamanda toplumda git gide artan kentleşme ile birlikte bu hazinenin yok olma riskiyle karşı karşıya kalacağını ön gördü. Bu süreçte Macar müziğinde ve müzik eğitiminde var olan eksiklikleri, unutulmaya başlayan Macar halk ezgilerini yeniden canlandırmak için harekete geçti (Yiğit, 2000, s.13).

1905 yılında Kodaly ve Bartok, Macar halk materyallerinin tümünün sistematik bir şekilde toplanmasını ve analizini üstlendiler. Macar Bilimler Akademisi Halk Müziği Araştırma Enstitüsü bu çalışmaları bugün de aynı şekilde sürdürmektedir. Besteci ve araştırmacı kimliğiyle Macar müziğinin kendi öz dokusuna dönmesini hedefleyen Kodaly, bir müzik kültürünü korumanın ve ona besteler yoluyla yeni bir hayat vermenin, insanlar buna açık olmadıkça anlamsız olacağını fark etti.

Kodaly, 1930'lardan 1967 yılında ölümüne kadar geçen süre içinde müzik ders kitaplarının ve sınıfta kullanılmak üzere diğer tüm materyallerin geliştirilmesi ve özümsemesinde etkin olarak rol aldı. Göreceli solfej kulak eğitimindeki etkinliği Almanya ve İngiltere'de gözlemlenmiş ve uyarlanmış, bu şekilde ortaya çıkan öğrenme psikolojisi yaklaşımı (anlayışı) pedagojik gelişmelere temel oluşturmuştur. Ulusal müzik Kodaly için her zaman önemli olmuştu, halk türkülerinin erken müzik eğitiminde kullanılmasının gerektiğine inanıyordu (Türkmen, 2017). Bunun için Macar halk müziğine evrensel bir boyu kazandırabilmek için derleme çalışmaları yaptı ve sayısız halk ezgisine bu şekilde ulaşmayı başardı (Yıldırım, 1995).

Kodaly yöntemi olarak bilinen uygulamaların bir kısmı Macaristan'ın resmi eğitim müfredatında yer almakta, birçok materyal de devlet okullarının öğretim programlarında,

özel müzik okullarında, konservatuvarlarda, müzik bölümlerinde, müzisyen yetiştiren bölümlerinde kullanılmaktadır. Kodaly'nin Macaristan müzik eğitimi üzerindeki çalışmaları, Macaristan eğitim sistemini de etkilemiş genel eğitim modelinin millileşmesine öncülük etmiştir.

Kodaly, Barok'un kontrpuanını ve Claude Debussy'nin tonal dilinde bir model buldu. Macarlar'ın ve onların dilsel akrabalarının halk müziğinin doğal niteliklerinde eski bir pentatoniyi keşfetti. Bunun, Macarlar'ın tonik ağırlıklı halk müziğinden doğası gereği daha güzel olduğunu düşündü. Milli ritim ve ezgi hazinesini keşfedip öğrendikten sonra diğer müzik türlerini tanıtmamanın en iyi yolu yabancı türkülerdir, hiçbir şey bunu, kişinin yerel halk şarkılarını tam olarak bilmesinden daha iyi başaramaz düşüncesiyle halk kültürünü ön plana çıkaracak bir yaklaşım geliştirdi.

Kodaly'e (1967) göre insan önce kendini bulmalıdır çünkü kendi özünü keşfeden insan artık yeni keşiflere açıktır ve bir ülkeyi tanımak isteyen o ülkenin halk şarkılarını öğrenmelidir. Halk şarkıları o ülkenin

İnsanın başarısında da içten gelen motivasyon daha etkili görülmektedir. İnsanın kendi iç motivasyonu onun başarılı olmasını tetiklemektedir. Kodaly, bu anlayışı eğitim sistemine uyarlamayı başarmıştır. Kodaly yönteminin başarılı olmasına lokomotif öneme sahip paydaşlardan birisi de öğretmenlerdir.

Kodaly Yönteminde Öğretmen

Kodaly'nin yönteminde hedeflerin çok yönlü olması kullanılan metodolojik tekniklerin, bireysel olarak öğretmenin müzik deneyimine ve yaratıcılığına odaklanması uygulamada da zenginliklerin doğmasını sağlamıştır. Örneğin Kodaly yöntemini uygulayan bir öğretmen hedeflere ulaşmak için koro şarkılarına ağırlık verirken başka bir öğretmen doğaçlama becerisine odaklanabilir (Szabolcsi, 1972, s. 2). Ancak Kodaly yönteminin bazı ilkeleri vardır ki bu ilkeler değişmez ilkeler olarak adlandırılabilir ve tüm öğretmenlerin bu ilkelere uyması beklenir. Bunlar;

- *Eğitim sürecinde en kaliteli müziklerin kullanılması
- *Sadece seçkinler için değil herkes için müzik anlayışının benimsenmesi
- *Erken çocukluk döneminde başlayan müzik deneyimlerinin öneminin kavranması
- *Halk kültürünün kazandırılması
- *Müzik öğreniminde acapella (vokale dayalı enstrümentsiz müzik) müzik temelini verilmesi
- *Müzikal bağımsızlığın birincil yolu olarak okuryazarlığın kazanılması
- *Bağıl solfejin kullanımı
- *Çocuk merkezli ders işleme olarak sıralanabilir. Çocuğu merkeze alan öğretim yöntemlerinde etkin (aktif) bir öğrenme ortamı oluşur. Çocuklar en iyi, tüm duyular öğrenmeye dâhil olduğu zaman öğrenirler (Banks, 1982).

Kodaly yönteminin uygulanmasında öğretmenin "İyi müziğin her insanın hayatını zenginleştirmek için gerekli olduğu ve bunun vazgeçilmez bir unsur" olduğu gerçeğini çok iyi bilmesi ve özümsemesi gerekmektedir. (Szabolcsi, 1972, s. 2). Kodaly'nin iyi müzik, kaliteli müzik gibi kavramları sürekli kullanması, müziğin özüne verdiği önemi göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Kodaly için iyi müzik; Avrupa geleneğinin kabul görmüş halk müziği ve geleneksel (yöresel) müzik kaynaklarıydı. Akapella müzik (sadece

sesle icra edilen müzik) onun hayran olduğu bir türdü. Dolayısıyla, Kodaly yönteminde öğretmenin, vokal anlamda yeterli olması belli becerilere sahip olması beklenmektedir.

Kodaly eğitim yönteminin ilkelerini uygulamak için öğretmenin, öncelikle bu yaklaşımın amaçlarını ve bu amaçların kendi amaçları ile uyumlu olup olmadığını belirlemesi gerekmektedir. Çocuklarda müzik becerileri ve müzik alan yazı bilgisi yoluyla müziğin güzelliklerine karşı bir duyarlılık, farkındalık ve hassasiyet geliştirmek öğretmenin için bir değerse, öğretmenin başarılı bir eğitimci olma ihtimalinden bahsedilebilir.

Öğretmen bu aşamadan sonra kendi müzisyenliğini ve müzik sevgisini düşünmeli ve buraya odaklanmalıdır. Öğretmenin sınıf dışında etkin bir müzik hayatı olması (korolar, orkestralarda görev alma vb.) yöntemin doğru bir şekilde uygulanabilmesi aşamasında kendisine faydalar sağlayacaktır.

Öğretmenlerin alanları ile ilgili çalışmaları takip etmesi, çalıştay, seminer, kurs, hizmet içi eğitim vb. faaliyetlere etkin olarak katılması eğitim bakanlıklarının önemseydiği bir gelişim modelidir. Kodaly yönteminde öğretmenin sürekli olarak kendini geliştirmesi, koro, orkestra gibi müzikal ortamlara etkin olarak katılması önemli görülmektedir. Öğretmenin bu gelişim sürecinde kendi müzisyenliğini ve müzik sevgisini, müzikle olan bağlarını düşünmesi onun adına geliştirici bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Sınıf dışında oluşturulan etkin bir müzik yaşantısı öğretmenin için ideal hale gelmelidir.

Kodaly Eğitim Kursları

Kodaly okullarında ana amaç çalgı solistleri yetiştirmek değildir, amaç öğrencileri oda ve orkestra müziğine hazırlamaktır. Kodaly tabanlı bir program başlatmak isteyen öğretmenler için çok sayıda nitelikli yayınlar mevcuttur ancak başlamanın en etkili yollarından birisi bir yaz kursu veya kapsamlı bir atölye çalışması olabilir. Tek başına bir anda Kodaly yöntemini anlamak, uygulamaktansa bu konuda deneyim sahibi, Kodaly eğitim programı oluşturma aşamasına gelmiş bir uzmanla bir araya gelerek ön bir başlangıç ve bilgi alışverişi yapmak daha etkili bir yöntem olacaktır.

Kodaly yönteminin öğrenilmesi ve uygulanması aşamalarında yöntemin ana felsefesi, yöntemde kullanılan solfej teknikleri, koro uygulamaları ve türkü analizlerine yoğunlaşmak yöntemin doğru anlaşılması bakımından oldukça faydalı görülmektedir. Öğretmen eğitimlerinde, eğitim sürecinin ilk dönemlerinde verimsiz sayılabilecek uygulamalar, öğretmenin isteğini, şevkini kırabilir ancak öğretmenin bağımsızlık ve kendine güven yoluyla geliştireceği özgürlük, iyi öğretimi olağanüstü hale getirecek en önemli unsurdur.

Öğretmenler, Kodaly eğitimleri için katıldıkları ilk kurstan sonra okullarına geri dönerler ve bazı yeni kavram ve fikirleri denemeye başlarlar bir süre sonra öğrenilen bilgilerin başarılı uygulamalara dönüşeceği genel bir kanıdır. Öğretmenlerin, Kodaly eğitimlerine katılımı sonrasında anaokulu, ilkökul, ortaokul ve lise birinci kademelerinde okuyan öğrencilerle yapacağı uygulamalara yavaş yavaş, aşama aşama başlamaları tavsiye edilmektedir. Bazı yöntem ve tekniklerin ilk etapta etkili olmama ihtimali olsa da kullanılan yöntem ve teknikler zaman içinde başarılı sonuçlar alınmasını sağlayacaktır.

Kodaly eğitim kurslarında kişisel müzisyenlik, müzik pedagojisi ve teknikleri gibi eğitim programları mevcuttur. Kursların vurguları farklıdır. Örneğin bazılarında koro şefliği ağırlıktayken bazılarında türkü materyalleri ve analizlerine, bazılarında halk danslarına, bazılarında çalgı eğitimine ağırlık verilebilmektedir. Bu kurslar genelde her biri üç hafta olacak şekilde planlanmaktadır. Bazı kurumlarda her biri belirli öğrenciler için oldukça ilgi çekici özellikleri olan bir yıllık yüksek lisans programlarına yer verilmektedir. Macaristan'da Kodaly eğitimleri için hizmet veren bu kurumların sayısı

yıllar içinde artış göstererek sistemli bir şekilde kurs ve diğer programların oluşmasına katkı sağlamıştır.

Macaristan'ın Kecskemet kentinde bulunan Kodaly Müzik Pedagojisi Enstitüsü, yabancı öğretmenler için yaz ve yıl boyu süren programlar sunmaktadır. Dünyanın birçok farklı ülkesinden gelen, aynı hedefleri ve sorunları paylaşan, kendini geliştirmek isteyen müzik eğitimcilerinin birbirleri ile tanışma kendi kültürlerini, birikimlerini paylaşmalarına olanak veren bu kurs programları sayesinde müzik eğitimcileri zengin bir öğrenme ortamlarını tecrübe etmektedirler. Buraya gelen müzik eğitimcileri uygun eğitim ve yeterli deneyimlerden sonra Kodaly'nin fikirlerini, eğitim yaklaşım ve yöntemlerini kendi müzik kültürlerine uyarlama ve kendi müzik eğitimi ile ilgili kavramlara farklı bakış açısı ile bakabilme kültürünü kazanmaktadır. Kodaly eğitim yönteminin ana felsefesini anlayan, kavrayan, uygulamaları hayata geçiren ve verimli sonuçlar almaya başlayan bir öğretmen artık Kodaly öğretmeni olarak adlandırılır.

Uzmanlar Eşliğinde Denetim

Kodaly yönteminde bahsedilen okulların müfredatlarının ve materyallerinin özenle hazırlanmasına önem verilir ve öğretimin rutin bir şekilde denetimi, erken çocukluk müzik eğitimi uzmanları tarafından yapılır. Eğitimde; öğretmen yetiştirilmesinde gösterilen özen ve dikkat, eğitimin denetlenmesi aşamasında da kendini göstermektedir. Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) yapmış olduğu denetimler düşünüldüğünde gerek devlet okulları gerek özel okullar gerekse müzik okullarında yapılan denetimlerde böyle bir uzmanlaşmadan bahsetmek mümkün değildir çünkü denetim için okullara giden müfettişlerde alana yönelik bir uzmanlık aranmamaktadır.

Dünyanın birçok yerinde örgün eğitim ortamlarında (okullar, konservatuvarlar vd.) alan uzmanlarınca yapılan profesyonel bir denetim mekanizmasından bahsetmek mümkün görünmemektedir. Ancak 100 yıla yaklaşan bir eğitim modelinin bugün hala etkisini devam ettirebilmesi, dünya genelinde bir yayılma ve başarı göstermesi tesadüfi değildir. Yöntemin uzmanlar tarafından denetlenmesi, gelişmesi ve yaygınlaşması aşamasında önemli bir etken olmuştur.

Denetlenmeyen tüm sistemlerde gevşeme görüleceği bir gerçektir. Kodaly yönteminde yapılan denetimler aslında hata bulmaya yönelik bir denetim anlayışından ziyade sistemde bulunan tüm paydaşlara rehberlik etmeye dönük yapıcı yaklaşıma sahip bir denetimdir. Örneğin Kodaly yöntemi için kullanılacak kaynaklar, materyaller, eğitim ortamları, eğitimler bunların hepsi yöntemin paydaşlarıdır. Bu paydaşlar hakkında bilgi, beceri ve tecrübesi olmayan birinin doğru ve verimli bir denetim yapması özellikle eğitimcilere karşı rehberlik edebilecek şekilde bir denetim yapılabilmesi mümkün değildir.

Milli Şuur ve Bilinç

Milli bilinç ve şuur, tüm ulusların ve milletlerin var olmalarının, varlıklarını sürdürebilmelerinin temel şartı olarak kabul edilebilir. Kodaly, Macaristan'da şarkı söylemeye dayalı müzik pedagojisini geliştirdi ve bu şarkıların Macar halk ezgilerinden beslenmesini sağlayarak Macaristan'da milli bir müzik eğitiminin oluşmasına öncü oldu. Kodaly'nin eğitim anlayışında Macar halk ezgilerine yönelmesi ve diğer ilkelerin genel dokusu, bunun belirgin bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kodaly yönteminde kullanılan melodilerin ve şarkıların, halk kültürüne dayalı, Macar halk ezgileri ve şarkılarından oluşması Kodaly'nin milli bilinç ve şuur konusunda büyük bir farkındalık içinde olduğunu göstermektedir. Kodaly'nin ideallerini hayata geçirmesinde taşra insanına olan inanç dikkat çekmektedir. Taşra insanlarının asaletine ve

onların müziklerinin toplum üzerinde yaratacağı arındırıcı etkiye olan inancı ve güveni, Kodaly'nin yönteminin milli şuurla beslenmesini sağlamıştır.

Zoltan Kodaly, geleneksel kültürden beslenen şarkıların, türkülerin yaşaması, yayılması ve hayatta kalması için sürekli olarak araştırmaların yapılmasının önemini vurgulamış, her fırsatta bu hususa dikkat çekmiştir (Vikar, 1999,s. 230). Kodaly rehberliğinde geliştirilen eğitim uygulamaları, genel bir müzik eğitim yöntemi olduğu kadar halk mirasının korunması ve kuşaktan kuşağa aktarılması için bir araç olmuştur. Macar halk şarkıları oldukça homojen, belirgin ve dış etkenlerden kısmen bağımsızdır. Bu durum Kodaly ve onun yetiştirdiği eğitimcilerin geniş bir şarkı repertuarı (koleksiyonları) oluşturmasının da temel dayanağı olmuştur. Bu şarkı dağarcığı ile birlikte tipik Macar halk ezgileri, şarkıları, dansları, oyunları, kıyafetleri, geleneksel kültürün tüm paydaşları Kodaly'nin hizmetine (kullanımına) sunulmuştur. Her biri diğerinden biraz farklı olan çok sayıda şarkı türleri ile müzikal öğeler bir araya getirilerek doğaçlamaların yapılmasına uygun bir eğitim modelinin oluşmasını sağlayan Kodaly, bu ezgilerin, şarkıların özünde (mayasında) Macar halk kültürünün dokularını ön planda tutmuştur.

Özüne dönük bir anlayışın müziğe ve müzik eğitimine yansımaları tüm Macar eğitim sisteminin millileşmesini sağlamıştır. Kodaly' (1967) göre uluslararası olmanın temel kuralı önce kendin olmaktır, başkalarını anlamak için önce kendimizi anlamalıyız. Kendi dilini doğru ve anlaşılır biçimde kullanmada, kendi halkına ait olmadan, kendi halkının değerleri benimsemeden uluslararası olmak mümkün değildir yani ulus olmadan, ulus bilincini kazanmadan uluslararası olmanın imkânı yoktur.

Tartışma

Etkisi dünyanın neredeyse her tarafında hissedilen, adına araştırma ve uygulama merkezleri kurulan Zoltan Kodaly'nin müziğe bakışı, müzik eğitim yöntemi, bu yöntemin uygulandığı yerlerde ne tip başarıların sağlandığı ile ilgili bilimsel çalışmalara baktığımız zaman Kodaly eğitim yöntemi ile müzik eğitimi alan öğrencilerin, çocukların müzikal ve akademik başarılarının da olumlu yönde geliştiği görülmektedir. Örneğin;

Alexander (1971, s. 62) "Kodaly and Educaiton" adlı çalışmasında Kodaly yönteminde kullanılan halk şarkılarının, şehirdeki modern yaşamın etkisi ile gelenekten, geleneksel kültürden uzaklaşan kentli insanı, köklerine geri götürmeyi sağladığını, insanlar arasında kültürel düzey farklılığı olmaksızın ilişkiler oluşturmayı başardığını, ülkenin (Macaristan) gizli kültürel gücünü gün yüzüne çıkardığını ortaya koymuştur.

Hurwitz ve arkadaşlarının (1975, Aktaran; Şimşek ve Bilen 2017) yapmış olduğu "Nonmusicol Effects of the Kodaly Music Curriculum in Primary Grade Children" adlı çalışmada, ilkökul kademesinde okuyan öğrencilerden iki farklı sınıf seçilerek bir grupla (deney grubu) Kodaly yöntemi ile müzik dersi işlenmiş diğer grupla ise (kontrol grubu) müzik dersi yapılmamıştır. Araştırmanın sonucunda Kodaly yöntemi eşliğinde ders işleyen öğrencilerin zamansal ve uzamsal çalışmalarda diğer gruba göre daha başarılı oldukları, okuma testlerinde de deney grubunda yer alan öğrencilerin daha başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldırım (1995) tarafından, Zoltan Kodaly'nin müzikal yaşamı, yönteminin ana ilkeleri hakkında bilgiler ortaya koymak için yapılan "Kodaly Yöntemi ile Müzik Eğitimi" adlı yüksek lisans çalışmasında, yöntemle ilgili önemli çalışmaların olduğu geniş kapsamlı bir literatüre yer verdiği görülmektedir. Bu çalışmada Kodaly müzik eğitiminin Macaristan dışında da büyük etkiler gösterdiği, Macar müziği ile Avrupa halk müziğinin bir sentez oluşturduğunu örnekleriyle görebiliriz.

Vikar (1999) yılında yapmış olduğu “Zoltan Kodaly, Head of Hungarian Folk Music” adlı çalışmasında Kodaly’nin doğduğu yıl olan 1882’den, öldüğü yıl olan 1967’ye kadar tüm hayatını incelemiş, doğumundan ölümüne kadar geçen 85 yıllık bir ömrü ayrıntıları ile ele almış, Kodaly’nin Macar kültür hayatına kazandırmış olduğu çalışmaları detaylandırarak, Kodaly ve yönteminin nereden nereye geldiğini yazılı şekilde anlatmıştır

“Kodaly, Literacy, and the Brain: Preparing Young Music Students to Read Pitch on the Staff” adlı çalışmada (Jacobi, 2011) Kodaly’nin yönteminde sadece nota okumayı öğrenmenin değil, nota okumanın merak ve zevk uyandıracak şekilde öğretilmesi gerektiği vurgulanarak, nota okumadan önce kulaktan (duyarak öğrenme) öğrenmeye önem verilmesi gerektiği ortaya konulmuştur. Çocukların porte üzerinde notaları okuyabilmesi ve aralık bilgilerini geliştirebilmeleri için hareketli do kullanımının yararlı olacağı belirtilmiştir. Bu yöntemle çocukların aralık algısını çabuk kavrayabileceği genel müzik etkinliklerinde başarılı olacağı ön görülmüştür.

Literatürde Kodaly yöntemiyle ilgili yapılmış çok sayıda çalışma bulmak mümkündür. Dünyanın birçok yerinde Kodaly eğitim yönteminin çıkış noktası, Kodaly’nin hayatı, yönteminin beslendiği teknik uygulamalar, metotlar, yöntemin kültürel öğelere katkıları başta olmak üzere çok geniş bir konu yelpazesi ile karşılaşmak mümkündür. Ancak Kodaly bir Macar bilim ve müzik insanı olarak Macar kültürü ile ona çok uzak olmayan Avrupa halk kültürünü yoğurarak ve bunu yaparken türlü yöntem ve metotlar kullanarak yönteminin Avrupa’da da kabul görmesini sağlayabilmiştir ancak Kodaly’nin çalışmalarına ve eğitim anlayışına detaylı bakıldığı zaman Kodaly hiçbir zaman herhangi bir ülkede çalışmaları kabul görsün diye bu yöntemi geliştirmemiştir. Kodaly’nin çalışmalarının mayasında her zaman çocuklar ve Macar halk ezgileri ön planda olmuştur. Hatta tüm uluslara da “Kendiniz olun, önce kendiniz olmadan bir şey olmanız mümkün değildir” diyerek her ulusun kendi öz halk kültüründen beslenmesi gerektiğini salık vermiştir.

Kodaly’nin Macar halk ezgilerini, türkülerini istediği formata getirebilmek için yöntemini kapsamlı bir şekilde kurguladığı görülmektedir. Et ve tırnak gibi birbirine bağlı iki ana unsur dikkat çekmektedir. Bir tarafta müzikal anlamda kullanılan yöntem ve teknikler, diğer tarafta halk kültürünün özümsemesi ve değerli kılınması, Kodaly yönteminin temel unsurları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kodaly yönteminde hazırlanan dersleri üç bölümde incelemek mümkündür. Bunlar, hazırlık, sunuş ve uygulama olarak sıralanabilir.

Hazırlık Aşaması: Öğretmen rehberliğinde ve asıl hedefe dair bilinçli bir farkındalık olmaksızın kurgulanan bu aşamada öğrencilerin ana kazanıma hazırlanabilmelerini sağlayacak ön çalışmalara yer verilir. Bu aşamada dikkat çeken husus öğrencilerin farkında olmadan ana kazanıma odaklandırılmasıdır. Asıl önemli olan uygulama aşaması gibi görülse de hazırlık aşamasında yapılan çalışmalar, yöntemin temelini oluşturan çalışmalardır (Özeke, 2007, s.114).

Sunuş Aşaması: Sunuş bölümü, bir önceki hazırlık aşamasında gerçekleşen bilinçsiz öğrenmelerin farkındalık içinde keşfedilerek sunulduğu aşamadır, farkındalık burada ana kazanımdır.

Uygulama Aşaması: Uygulama aşaması; öğrenilmiş olan bilgilerin başka bir durumda veya materyal eşliğinde kullanılması, uygulanması aşamalarını kapsar.

Kodaly yönteminde ulaşılmak istenen ana hedef; sağlam bir müzik temeli olan, geleneği özümsemiş ve devam ettirecek çocukların yetiştirilmesidir. Kodaly bunu başarmış ve yönteminin okul müfredatlarına girmesini sağlamıştır. Bu yöntem sayesinde öğrencilerin daha iyi müzisyen olabilmelerinin yanısıra onların daha iyi insan olmalarını

amaçlanmış ve oldukça başarılı oldukları düşünülmektedir. Kodaly, kötü bir müzisyenin iyi bir insan olabileceği ancak iyi bir müzisyenin daha iyi insan olabileceği düşüncesi içinde yönteminin ilkelerini benimsemiş ve uygulamaya dönüştürmüştür.

Bugünün Türkiye'sinde unutulmaya yüz tutmuş sayısız halk ezgileri, şarkılar, türküler olduğunu görmekteyiz. Bu eserler bizim binlerce yıllık kültürümüzün, yaşantıların birer aynasıdır. Bu eserleri bugünün çocukları gerektiği kadar bilmeden yetiştirilmekte, milli bilinç ve şuur duygusundan yeteri kadar beslenememektedir. Oysa çalışmamızın diğer bölümlerinde ifade edildiği üzere, bir ulus; uluslararası olmak istiyorsa önce kendisi olabilmeyi gerçekleştirmelidir. Kodaly yönteminde Macaristan'da yaşanan değişimler de bu savı desteklemektedir. Kendisi olabilmek için özünü bilmek, özünü yaşatmak gerekmektedir. Bunun gerçekleşmesinde okullara büyük görevler düşmektedir, nitekim okulların ana misyonları da budur. Ulusal müziğe önem veren Kodaly, halk türkülerinin tüm bireyler için erken dönem olarak tanımlanan okul öncesi dönemde kullanılması gereken bir kaynak olduğunu her fırsatta vurgulamıştır (Türkmen, 2017). Ancak ülkemizde okul öncesi 3-6 yaş dönemi bir yana, ilkokullarımızda dahi müzik öğretmenleri derse girememekte, ilkokullardaki müzik dersleri, sınıf öğretmenlerinin kendi bilgi, beceri ve tecrübeleriyle "Olduğu kadar" mantığı ile işlenmektedir. Hatta bazı ilkokullarda müzik ders saatinde başka derslerin işlendiği müzik, resim gibi derslerin şarkı söylemekten öteye geçemediği bilinmektedir. Bu durumda sınıf öğretmenlerini eğitim fakültesi döneminden itibaren çok iyi eğitmek, öğretmen olduktan sonra hizmet içi eğitim, kurs ve seminerler eşliğinde bilgi ve becerilerini dinamik tutmak gerekmekte iken bu tip uygulamaların varlığından ya da böyle bir öğretmen yetiştirme modelinden bahsetmek mümkün görünmemektedir.

Öğretmen yetiştirmek bir ulusun en önemli işlerinden birisidir. Çünkü çocuklarımız, okul öncesi dönemden üniversite bitene kadar yaklaşık 3 yıl okul öncesi, 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokul, 4 yıl lise, 4 yıl üniversite okuduklarında yaklaşık 19 yılını okullarda öğretmenlerle birlikte geçirmiş olmaktadırlar. Öğrencilerin çocukluklarından itibaren tüm yaşantılarında öğretmenlerin ve aldıkları eğitimlerin izlerini görmek şaşırtıcı bir sonuç değildir. Bugünün çocukları yarının gençleri, yetişkinleri olarak bizim ulusumuzun yapı taşlarının en önemli parçalarıdır.

Bir ulusa aidiyet, kendini bir ulus ile beraber tanımlamak yaşamın zorunlu ve doğal bir sonucu gibi görünse de aslında bunun uygarlık tarihi ile ilişkili olduğu söylenebilir (Yılmazok, 2018, s. 138). Bir ulusun en önemli gücü tarihi, kültürü, sanatı, müziği (musikisi) ve eğitim anlayışıdır. Müfredatlar; çocukların iyi ve milli bir eğitim almaları, kendi uluslarının birer parçası olmalarının sağlanması ve bu şekilde ulusun varlığını devam ettirebilmeleri için vardır. Macaristan, Kodaly'nin geliştirmiş olduğu yöntem ve metotları resmi eğitim müfredatına alarak milli bir müfredatın hayata geçmesini ve devamlılığını sağlamıştır. Ulus (devlet) kavramı; içsel ve dışsal olmak üzere birçok faktörün etkisi altında tarihsel süreçlerin ortaya çıkarmış olduğu bir kavramdır (Aydın, 2018, s. 235). Milli Eğitim Bakanlığı "1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu" 13. maddesi;

"Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli olarak geliştirilir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişme ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmelere dayalı olarak yapılır. Bilgi ve teknoloji üretmek ve kültürümüzü geliştirmekle görevli eğitim kurumları gereğince donatılıp güçlendirilir; bu yöndeki çalışmalar maddi ve manevi bakımından teşvik edilir ve desteklenir" şeklinde düzenlenmiştir.

Kanun maddesi çok net olarak, gerek eğitim metotları gerekse ders araç, gereç, materyalleri (her türlü ihtiyaç olacak donanımlar) çevre ve ülke ihtiyaçları göz önünde

bulundurulacak geliştirilir denilmekte ve eğitimde verimliliğin artırılması yani daha verimli bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi ve bu gelişimin sürekli olarak sağlanmasının bilimsel veriler üzerinden yapılacak değerlendirmelerle olacağı ifade edilmektedir. Aynı maddenin son kısmında bilgi üretmek, kültürümüzü geliştirmek amacıyla görevlendirilmiş eğitim kurumları, örneğin; MEB Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü vd., gerektiği şekilde donatılıp, ihtiyaçlarının karşılanacağı ve bu amaçla yapılacak çalışmaların maddi ve manevi olarak destekleneceği ifade edilmiştir.

Görüldüğü üzere MEB'in kanun maddeleri gayet net bir şekilde eğitim öğretimin geliştirilmesine dönük çalışmaların destekleneceğini ortaya koymuştur ancak bugün öğretmen yetiştirme konusunda birinci derecede sorumlu olan Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ve Millî Eğitim Bakanlığı; 21. yüzyılın eğitim öğretim anlayışını hala istenen noktaya taşıyamamıştır. Oysa Kodaly, 1900'lü yılların başından itibaren bu konuyu ülkesi ve ulusu adına dert edinerek tüm hayatını, çalışmalarını milli bilinç ve şuur mayası ile işlenmiş yöntemi ve metodu ile 100 yıl önce hayata geçirmiş ve dünyanın birçok ülkesine de örnek olabilmıştır. Buradan almamız gereken dersler vardır çünkü eğitim; bir ulusun tohumlarının yetiştirilip yeşerdiği, ağaçlarının şekil aldığı en önemli doktrinlerin en başında gelmektedir. Milli bir eğitimin var olma şartı, milli bir müfredatta, milli bir öğretim programında ve bunların ortaya koyacağı yaklaşım, yöntem ve metotlarda saklıdır.

Sonuçlar

Kodaly'nin öncülüğünde ve rehberliğinde Macar müzik eğitimi ile ilgili çalışmalar etkisi kıtalara yayılacak şekilde gelişti ve bu süreç içinde yetişen eğitimciler ve Kodaly'nin öğrencisi olarak onun yanında yetişenler bu çalışmaları devam ettirdiler. Kodaly'nin eğitimle ilgili düşünceleri ve hedefleri birçok alanda ilerleme kaydetti. Kodaly, Macar halkının kültürüne; hem geçmişe olan bağlılığı hem de modernle olan bağları ekseninde yapılandırmış olduğu yeni türkü düzenlemeleri ve bilimsel makaleleriyle Macar eğitiminde reform denilebilecek çalışmaların hayat bulmasını sağladı.

Kodaly'nin milli bilinç ve şuur içinde halk müziğine yönelik kazı yaparcasına, geçmişin hazinelerini ortaya çıkarmaya yönelik pedagojik çalışmaları günümüz insanının yaşamının mükemmelliğinin, halk kültürlerinin, eski mükemmelliğinden feyz alarak, nasıl inşa edilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Kodaly'ye göre müziği seven, müzik bilgisi olan bir halk yetiştirme girişimleri yaygın bir uygulama olsa da, asıl başarının bilinçli ve aktif dinleyicilerden oluşan bir kitlenin geliştirilmesi önemlidir. Çalgı (enstrüman) çalmak önemli olsa da asıl önemli olanın şarkı söylemek olduğu düşüncesi hakimdir. Kodaly tabanlı bir müzik programında olan öğrencilerin haftadan haftaya şarkı söylemelerinde özellikle ses aralıklarında ve bir süre sonra da ritim becerilerinde gelişmeler görülür. Müzik okur yazarlığı gelişerek karmaşık icraların yapılması süreci başlar. De Vires' göre (2011), Kodaly tabanlı öğretim programları ile ilgili çalışmaların sonuçlarında ortaya çıkan genel sonuç; Kodaly yöntemi ile eğitim alan öğrencilerin sadece müzik becerileri gelişmekle kalmıyor, onların algısal işleyişinin gelişmesi, zihinsel gelişimlerinde olumlu etki, kavram oluşturma becerilerinde gelişme, motor becerilerin artması, okuma becerilerinin gelişmesi gibi müfredatın diğer alanlarına yönelik becerileri de gelişim gösteriyor. Aynı zamanda bu çocuklar kendi halk kültürlerini, halk ezgilerini, şarkılarını, türkülerini öğrenerek ulusal anlamda bir aidiyet duygusu kazanmış oluyorlar.

Bir ülkenin kalkınmasında dil ve eğitim politikaları önemli basamaklardır (Eren, 2018, s. 223). Kodaly bu gerçeği çok önceden görerek, o günün modern anlayışı ile halk dilinin özüne inerek halk kültürünü kaynaştırarak yeni bir müzik eğitim modelini hayata geçirmeyi başarmıştır. Bu model üzerinden tüm eğitim müfredatı kısmen revize edilerek

milli bir eğitim modelinin oluşması sağlanmıştır. Kodaly; güçlü bağlarla aidiyet duygusu gelişmiş bir ulus (millet) olmanın doğru kurulmuş milli ve manevi değerleri barındıran bir eğitimle olabileceğini tüm dünyaya göstermiştir. Ancak tüm bu çalışmalarını ve ilkelerini hayata geçirirken yönteminde öğretmen eğitimine, yetiştirilmesine büyük önem vermiştir. Eğitimde yapılacak tüm çalışmalar, reformlar, değişimler ancak öğretmenlerin bilgi, beceri ve tecrübeleri ile başarıya ulaşabilir. Dolayısıyla öğretmen yetiştirme gelişmiş ulusların öncelikli planları arasına girmiştir. 21. yüzyılda modern okulların ani büyümesiyle öğretmen eğitimi ulusal bir öncelik haline gelmiştir (Shen, 1994, s. 57). Eğitim konusunda ilerlemiş güçlü eğitim modellerine sahip diyebileceğimiz ülkelerin öğretmen yetiştirme hususuna dikkat ettiği bu yönde planlamalar yapmış oldukları dikkat çekicidir. Buna rağmen Türkiye’de çok istenmesine rağmen hala istenilen ölçüde; verimli ve hedeflere ulaşmada başarılı ve istikrarlı diyebileceğimiz bir eğitim modeli olmadığı kanısına varılmıştır. Eğitimde ilerlemek, ulusal bir ilerleme ile mümkündür, bununla ilgili öneriler aşağıda sıralanmıştır.

Öneriler

Kodaly; ilkokullarda, tercihen beden eğitimi ile yakın iş birliği içinde fiziksel hareketlerle bağlantılı şarkı söyleme oyunları ve ritmik oyunların hayata geçirilerek anaokulu döneminde yapılan etkinliklerin hatırlatılması gerektiğini savunmuştur. Daha önce de değinildiği üzere 3-6 yaş dönemi erken müzik eğitimi için en verimli dönem olarak belirlenmiştir. Bu durumda okul öncesi dönemde, şarkı söyleme, ritmik çalışmalar, hareket, oyunlu müzikler gibi etkinliklerin başlaması gereken bir dönemdir. Ancak yöntemin başarılı ve verimli olması için bahsi geçen etkinliklerin, yöntemi iyi bilen öğretmenler tarafından yapılması gerekmektedir.

Kodaly yöntemi; sadece müziğin teknik uygulamalarına bağlı kalan kısır bir uygulama değildir. Kodaly, müzik eğitimi üzerinden halk şarkılarını önemli değerler haline getirmiş, yöntemi ile birlikte Macar halk kültürünün özünden beslenen bir kültürün canlanmasını sağlamıştır. Bu canlanma ile birlikte Macar milli müziğinin tüm öğeleri Macar halk kültürü ile mayalanarak tüm eğitim sisteminin milli bir çerçeveye girmesi sağlanmıştır. Binlerce yıllık kültürü ve tarihi olan Türkiye; Osmanlı, Selçuklu, Göktürkler’e kadar uzanan kadim medeniyetlerinden getirmiş olduğu halk türküleri ve ezgileri ile Kodaly’nin Macar müziğinde ve eğitiminde yapmış olduğu reformları, kendi özü temelinde geliştireceği yaklaşım, yöntem ve metotlarla hayata geçirebilir, geçirmelidir de.

Kodaly, tüm müzik eğitimcilerin; iyi müziği (halk müziği) her çocuk için hayatın bir gerekliliği haline getirecek şekilde öğretmesi gerektiğine inanmaktaydı (Richards, 1966, s. 45). Bunun en önemli ayaklarından biri de şarkı söylemektir. Macaristan’da, ilkokullarda şarkı söylemek 1868’den beri zorunludur ancak buna karşın kötü bir öğretimin sonucu olarak pek çok insan müziği sevmeyen okulu bitirmiştir (Kodaly, 1967). 1945’ten sonra günlük şan derslerinin olduğu uygulama (deneysel) okulların açılmasıyla birlikte müzik eğitiminde şaşırtıcı gelişmeler yaşandı. Yoğun müzik eğitimi sanıldığı gibi öğrenciler üzerinde büyük bir yük oluşturmadığı gibi aksine diğer tüm kazanımların daha kolay ve hızlı elde edilmesine olanak sağladı. Demek ki, halk türküleri ile yoğurulmuş ve birçok kazanımı içinde barındıran yoğun bir müzik eğitimi başarılı sonuçlar alınmasını sağlamıştır. Halk türkülerimiz, bugünün yöntem ve teknikleri ile yeniden düzenlenerek okul öncesi dönemden başlayarak kademelere sistemli bir şekilde adapte edilirse milli eğitimin temel hedeflerinin gerçekleşmesi için önemli bir adım atılması sağlanabilir. Bu şekilde halk ezgilerimiz, türkülerimiz tekrar gün yüzüne çıkarılmış olacaktır.

Halk türküleri olağanüstü zenginlikler barındıran bir ruha ve etkiye sahiptir. Bu ruh, öğrencilerin, çocukların milli bilinç ve şuur kazanmasında onlara önemli bir olanak sunar. Bu olanaklar içinde bakış açısı gelişen çocukların benliklerine halk türküleri kazınır ve memleketine, ülkesine karşı bağlılık duysusu gelişir (Kodaly, 1967). Milli eğitimin temel kanununda (1739 Sayılı Kanun) belirtilen öğrencilerin; bedenlen, zihnen, ahlaken, ruh ve duygu bakımlarından sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişilik ve karaktere, bilimsel ve hür bir düşünme gücüne sahip olması topluma karşı sorumluluk duygusu olan, yapıcı, yaratıcı verimli kişiler yetiştirmek ile ilgili 2. madde çocukların milli bilinç ve şuur kazanmasında gerekli olan eğitim anlayışını çok net olarak tanımlamış ve bu amaca doğru bir istikamet vermiştir. Bu amacın gerçekleşmesinde Türk eğitim sisteminde benzer bir eğitim anlayışının hayata geçirilmesi ülkemiz adına büyük bir kazanım olacaktır ancak Kodaly yöntemi, felsefesi Türkiye’de kullanılan diğer müzik eğitim yöntemlerine göre daha azdır (Şimşek&Bilen, 2017). Dolayısıyla, Kodaly yönteminin ülkemizde bilinen, uygulanan, araştırılan bir yöntem olması için müzik öğretmeni, okul öncesi ve sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinin ders programlarına Kodaly yöntemi ile ilgili derslerin koyulması, Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü’nün uhdesinde gerçekleştirilen hizmet içi eğitim planlamalarında Kodaly müzik eğitim yöntemine gerektiği ölçüde yer verilmesi, çalıştay ve kursların organize edilmesi özellikle müzik öğretmenlerinin; okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine de faydalı olacakları şekilde yoğun bir eğitim programı ile yöntemi anlama, keşfetme, uygulama, öğretim aşamalarına gelmesinin sağlanması önerilmektedir.

Binlerce yıllık tarihi, kültürü ile köklü bir medeniyet olan Türkiye’nin halk ezgilerinin, şarkılarının, türkülerinin komşu ülkeler dahil edilerek, tüm bölgeler il, ilçe, köy köy dolaşarak unutulmaya yüz tutmuş halk ezgilerinin kayıt altına alınması, düzenlenmesi ve eğitim ortamlarına aktarılması önerilmektedir. Bu nedenle bugün Kodaly, yarın başka eğitim yöntemleri, metotları, yaklaşımları karşımıza çıkacaktır bunun için Türk müziğinin, halk şarkılarının unutulmaması, kuşaktan kuşağa aktarılabilmesi, halk kültürünün her daim yaşatılabilmesi adına Türk Halk Kültürü Müzik Araştırma Enstitüleri veya benzer araştırma merkezlerinin kurulması ülkemize adına çok faydalı olacağı düşünülmekte ve önerilmektedir. Her zaman özümüzü doğru yaşamak ve özümüzü yaşatmak ümidiyle.

Kaynakça

- Alexander, L. (1971). Kodaly and Education: a Musicological Note Author(s). *College Music Symposium*, 6(11), 60-65.
- Aydın, R. (2018). Ulus, Uluslaşma ve Devlet: Bir Modern Kavram Olarak Ulus Devlet. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 229-256.
- Banks, S. (1982). Orff Schulwerk Teaches Musical Responsiveness. *Music Educators Journal*, 68(7), 42-43.
- Devries, P. (2001). Common Kodaly Practices. *Music Educators Journal*, 88(3), 24-27.
- Eren, E. (2018). Ulus Devletlerde Toplumsal, Kültürel ve Siyasi Bir Etmen Olarak Kimlik Algısı: Türkiye Bağlamında Ulusal Kimlik Merkezi Dil ve Eğitim Politikaları. *Turkish Studies Economies, Finance and Politics*, 13(22), 225-237.
- Houlahan, M., Tacka, P. (2015). Kodaly Today, A Cognitive Approach Elementary Music Education. *Oxford University Press*, United States of America.

- Hurwitz, I., Wolff, P.H., Bortnick, B.D., Kokas, K. (1975). Nonmusical Effects of the Kodaly Music Curriculum in Primary Grade Children. *Journal of Learning Disabilities*, 8(3), 167-174.
- Jacobi, B. S. (2011). Kodály, Literacy, and the Brain: Preparing Young Music Students to Read Pitch on the Staff. *General Music Today*, 25(2), 11-18.
- Jolly, C. (1967). A Personal View. *Tempo (Winter)*, 83(6), 16-19.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (23. Baskı)*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kodaly, Z. (1967). Folk Song in Pedagogy, *Music Educators Journal*, 53(7), 59-61.
- Milli Eğitim Temel Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.1739.pdf> [Erişim Tarihi: 02.01.2023].
- Özeke, S. (2007). Kodaly Yöntemi ve İlköğretim Müzik Derslerinde Kodaly Yöntemi Uygulamaları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 111- 119.
- Richards, M. H. (1966). The Kodaly System in the Elementary Schools. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 8(6), 44-48.
- Ringer, L. A. (1971). Kodaly and Education: A Musicological Note. *College Music Symposium*, *College Music Society*, 11, 60-65.
- Shen, A. (1994). Teacher Education and National Development in China Reform of Education and The Frustrations of Implementation. *The Journal of Education*, 176 (2), 57-71.
- Szalbolcsi, B. (1972). Zoltan Kodaly. *Studia Musicologica Academia Scientiarum Hungaricae*, 14(4), 5-9.
- Şimsek, R. P. ve Bilen, S. (2017). Etkili Müzik Okur Yazarlığa Ulaşmak: Kodaly Yöntemi. *International Journal of Human Sciences*, 14(4), 4308-4319.
- Türkmen, E. F. (2017). *Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Vikar, L. (1999). Zoltan Kodaly, Head of Hungarian Folk Music Research, *Studia Musicologica Academia Scientiarum Hungaricae*, 40(3), 225-247.
- Yıldırım, K. (1995). Kodaly Yöntemi ile Müzik Eğitimi. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmazok, L. (2018). Ulusal Sinema: Ulus, Kültür, Kimlik ve Karakter Üzerinden Bir İnceleme. *Beykoz Akademi Dergisi*, 6(1), 136-151.
- Yiğit, E. F. (2000). *Müzik Eğitiminde Kodaly Metodunun Rolü*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.